

TYÖNEUVOSTO
Ratakatu 3, PL 32
00023 Valtioneuvosto
puh. 09 - 645 593

LAUSUNTO

23.3.2012

TN 1447-12
Ään. 6-1
16/2011

Lausunnonpyytäjä: Helsingin käräjäoikeus

Asia: Vuosilomalain (162/2005) soveltaminen kuluttajariitalautakunnan sivutoimiseen esittelijään

Vireille: 16.9.2011

Asianosaiset: X (kantaja)

Suomen valtio (vastaaja)

Lausuntopyyntö

Helsingin käräjäoikeus on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa siitä, tuleeko kuluttajariitalautakunnan sivutoimisena esittelijänä toimineen X:n työhön soveltaa vuosilomalakia (162/2005). Käräjäoikeudessa on vireillä X:n Suomen valtiota (vastaajan edustajana Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jäljempänä valtio) vastaan nostama kanne, jossa X vaatii valtiota suorittamaan hänelle vuosilomakorvauksia sekä korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa. X on alun perin pyytänyt käräjäoikeutta ensisijaisesti vahvistamaan, että hän on ollut valtion virkamieslaissa tarkoitetussa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa. Toissijaisesti X on pyytänyt käräjäoikeutta vahvistamaan, että hän on ollut työsuhteessa valtioon. Valmistelun edetessä X on kuitenkin luopunut väitteestään, että hän olisi ollut valtion virkamieslaissa (750/1994) tarkoitetussa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa valtioon, ja on perustanut vaatimuksensa vain siihen, että hän on ollut työsopimuslain mukaisessa työsuhteessa valtioon.

Kanne

X on kertonut työskennelleensä kuluttajariitalautakunnan sivutoimisena sihteerinä / esittelijänä vuosina 2007–2010. Hänelle ei kuitenkaan ollut maksettu vuosilomalain mukaisia lomakorvauksia. Työskentelystä oli sovittu suullisesti tai ainakin konkludenttisesti 30.5.2007 lautakunnan puheenjohtaja A:n kanssa. Jo tätä ennen X oli saanut valmisteltavakseen ensimmäiset jutut ohjeistuksineen

ylitarkastaja B:ltä. Ensimmäiset jutut piti palauttaa lautakuntaan 27.7.2007 ja X:n ensimmäinen esittely oli 4.9.2007. Tämän jälkeen X:lle oli myönnetty esittelyoikeus 21.9.2007 puheenjohtaja A:n tekemällä kirjallisella päätöksellä (”päättös sivutoimisen esittelyoikeuden myöntämisestä”). Päätöksen mukaan ”(s)ivutoiminen esittelijä ei ole virka- tai työsuhteessa kuluttajariitalautakuntaan. Esittelystä sovitaan lautakunnan edustajan kanssa lautakunnan esittelytarpeen mukaan.”

X on kertonut, että hänen työhönsä kuului muun ohessa lautakunnassa käsiteltäviin asioihin liittyneiden asiakirjojen noutaminen lautakunnasta, jutun asiakirjoihin perehtyminen, kirjallisen ratkaisuesityksen laatiminen, esityksen ja asiakirjojen toimittaminen lautakuntaan, jutun esitleminen lautakunnan kokouksessa, pöytäkirjan pitäminen, päätöksen muokkaaminen lopulliseen muotoon ja sen allekirjoittaminen. Hänen työnohjaajinaan olivat olleet ylitarkastajat B, C ja D. Viimeksi mainittu oli toisinaan ollut myös kokouksissa sivutoimisten esittelijöiden tukena. X:n mukaan hänen työnsä oli ollut luonteeltaan samanlaista kuin päätoimisten lakimiesesittelijöiden työ tai sivutoimisten esittelijöiden työ muissa vastaavanlaisissa lautakunnissa. Jos kokouksessa esillä olleitten asioiden käsittely oli lykätty lisäselvityksen hankkimista varten, sivutoimisen esittelijän oli tullut hankkia tarvittava lisäselvitys. Sivutoimisen esittelijän oli selvityksen saatuaan tullut tehdä tarvittavat muutokset ja täydennykset esitykseen sekä esitellä juttu uudelleen. X on katsonut, että sivutoimiset esittelijät olivat työnantajan johdon ja valvonnan alaisina kuten missä tahansa muussa lakimiesesittelijän työssä. Kysymys ei ollut ollut itsenäisestä ja vapaasta konsultoinnista, itsenäiseen päätöksentekoon osallistuvan lautakunnan jäsenen toiminnasta, ulkopuolisen asiantuntijamielipiteen esittämisestä eikä asiantuntijalausunnon antamisesta. Hänen työstään esittelijänä oli maksettu palkkaa, josta työnantaja oli tehnyt ennakonpidätyksen kulloinkin voimassa olevan verokortin mukaan. X:n työskentely oli päättynyt keväällä 2010, kun hän oli ilmoittanut, ettei hän ota enää vastaan uusia juttuja.

Vastaus

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on valtion edustajana (valtio) vaatinut käräjäoikeutta hylkäämään X:n kanteen kokonaan ja velvoittamaan hänet korvaamaan valtion oikeudenkäyntikulut viivästyskorkoineen. X:n vaatimukset ovat valtion käsityksen mukaan perusteettomia. Sivutoimisten esittelijöiden kanssa ei tehdä työsuhteesta eikä heitä määrätä virkasuhteeseen. Esittelyoikeus perustuu siitä tehtyyn puheenjohtajan päätökseen. Tässä päätöksessä on erikseen todettu, ettei sivutoiminen esittelijä ole virka- tai työsuhteessa kuluttajariitalautakuntaan. X:lla oli ollut mahdollisuus hakea esiteltäväkseen juttuja lautakunnasta. Kuluttajariitalautakunnalla ei ollut ollut velvollisuutta antaa X:lle juttuja eikä X:llä velvollisuutta hakea niitä itselleen valmisteltavaksi. Puheenjohtajan päätös esittelyoikeudesta ei ole määräys, joka velvoittaisi esittelijän tekemään työtä. X oli hoitanut esitte-

lyyn liittyvät tehtävät itsenäisesti ja hänelle oli maksettu juttukohtaista palkkiota. Palkkio oli maksettu X:n laatiman palkkiolaskun perusteella. Kysymyksessä oli ollut kokonaispalkkio eikä sen lisäksi ollut maksettu eikä makseta muita korvauksia.

Valtion käsityksen mukaan sivutoiminen esittelijä hoitaa esittelyyn liittyvät tehtävät itsenäisesti eikä työskentely tapahdu kuluttajariitalautakunnan tiloissa muutoin kuin juttuja haettaessa ja niitä jaostolle esiteltäessä. Lautakunnan edustajilla ei ole oikeutta johtaa tai valvoa sivutoimisen esittelijän työtä sisällöllisesti, ajankäytön osalta tai muutoin. Sivutoimisella esittelijällä on vapaus suorittaa tehtävänsä itse laatimansa aikataulun mukaan. X:lle oli maksettu vuosina 2007–2010 palkkioita yhteensä 15 845,29 euroa. X oli vasta 15.3.2010 ensimmäisen kerran esittänyt, että kuluttajariitalautakunnalla olisi ollut velvollisuus maksaa hänelle lomakorvausta. X ei ole tietävästi irtisanonut väittämänsä työsuhdetta. Tämäkin osoittaa, että esittelyt olivat olleet yksittäisiä toimeksiantoja. X on ollut esittelytehtävää hoitaessaan itsenäisen ammatinharjoittajan asemassa. Kysymys ei ole voinut olla työsuhteesta, koska sopimustunnusmerkki puuttui. Kuluttajariitalautakunta ja X eivät olleet tehneet keskenään suullista tai kirjallista työsopimusta, vaan X:lle oli myönnetty esittelyoikeus. Myös direktiotunnusmerkki puuttui, koska kuluttajariitalautakunnalla ei ollut ollut työnjohto- ja valvontaoikeutta X:n tehtävien hoitamisessa eikä X ollut myöskään tosiasiallisesti ollut lautakunnan johdon ja valvonnan alainen. Vuosilomalakia ei ole tullut soveltaa X:n suorittamiin tehtäviin sivutoimisena esittelijänä.

Asiakirjoista saatava muu selvitys

X:n palkkalaskelman mukaan hänen palvelussuhteensa on alkanut 16.7.2007. Palkkioista on suoritettu ennakonpidätys ja maksettu palkansaajan eläkemaksu sekä työttömyysvakuutusmaksu. ”Sivutoimispapereiden pyöritys lautakunnassa, 8.11.2006 ” -asiakirjassa on ohjeistettu sivutoimisten esittelijöiden työn teknistä puolta yksityiskohtaisesti.

Lisäselvitys

Työneuvosto on pyytänyt asiasta lisäselvitystä kuluttajariitalautakunnalta, oikeusministeriöltä ja valtiovarainministeriöltä.

Kuluttajariitalautakunta on todennut, että sivutoiminen esittelijä ei ole virkasuhteessa, koska häntä ei nimitetä virkasuhteeseen. Esittelijä ei ole myöskään työsuhhteessa, koska hän ei työskentele työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Lautakunnan päätoimiset esittelijät ovat sitä vastoin virkasuhteessa lautakuntaan. Korkein oikeus on päätöksessään KKO:1995:111 katsonut, että silloinen kulut-

tajavalituslautakunta käytti julkista valtaa antaessaan ja julkistaessaan ratkaisujaan. Näin ollen kuluttajariitalautakunnan päätoimisen esittelijän työ on julkisen vallan käyttämistä siltä osin kuin hän ratkaisee asioita itsenäisesti. Päätoimisen esittelijän toimenkuva on laajempi kuin sivutoimisen esittelijän, ja siihen kuuluu asian valmisteluun liittyviä tehtäviä. Päätoiminen esittelijä voi myös päättää asioita yksinkertaisessa menettelyssä yksin. Sivutoiminen esittelijä vain kirjoittaa päätösesitykset asioista, jotka on lautakunnassa valmisteltu esittelykypsiksi, ja esittelee kirjoittamansa päätösesityksen lautakunnalle. Lautakunnalla on ollut ja on tälläkin hetkellä määrääjäksi virkasuhteeseen nimitettyjä esittelijöitä. He ovat päätoimisten esittelijöiden sijaisia ja heidän työnsä eroaa sivutoimisten esittelijöiden työstä samalla tavalla kuin vakinaisessa virassa olevien päätoimisten esittelijöiden työ eroaa sivutoimisten esittelijöiden työstä.

Oikeusministeriö on todennut, että kuluttajariitalautakunnan sekä päätoiminen että sivutoiminen esittelijä osallistuu julkisen vallan käyttämiseen. Nimitetty virkamies on virkavastuussa virkasuhteensa perusteella. Sivutoimisen esittelijän virkavastuu perustuu kuluttajariitalautakunnasta annetun lain 9 §:ään. Määräys toimia lautakunnan sivutoimisena esittelijänä perustaa oikeuden toimia esittelijänä annetuissa tehtävissä. Määräys ei perusta virkasuhdetta.

Valtiovarainministeriö on todennut, että jos sivutoimista esittelijää ei ole nimitetty virkaan tai virkasuhteeseen, päätös toimia lautakunnan sivutoimisena esittelijänä perustaa ainoastaan oikeuden toimia esittelijänä annetuissa tehtävissä. Määräyksen ei voida katsoa tarkoittavan virkaan nimittämistä eikä se perusta määräaikaista virkasuhdetta. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan sivutoimisen esittelyoikeuden myöntämisen ei voida myöskään katsoa suoraan perustavan työsuhdetta tai tarkoittavan, että henkilö suorittaisi sivutoimisen esittelijän tehtäviä itsenäisenä ammatinharjoittajana. Sivutoiminen esittelijä hoitaa hänelle määrättyjä tehtäviä eikä hänellä ole itsenäiselle ammatinharjoittajalle kuuluvaa valtaa päättää tehtävistään eikä sivutoiminen esittelijä myöskään kanna itsenäiseen ammatinharjoittamiseen liittyvää riskiä. Sivutoimisen esittelijän tehtävän luonteeseen kuuluu, että esittelyoikeuden myöntäminen ei suoraan perusta virka- tai työsuhdetta. Koska vuosilomalakia sovelletaan työ- ja virkasuhteessa tehtävään työhön, valtiovarainministeriö katsoo, ettei laki tule sovellettavaksi sivutoimisen esittelijän työhön.

Perustelut

1. Lausunnon kohde

Helsingin käräjäoikeus on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa, onko X:n työhön kuluttajariitalautakunnan sivutoimisena esittelijänä vuosina 2007–2010 tullut soveltaa vuosilomalakia (162/2005), ja onko X:llä oikeus mainitussa laissa tarkoitettuun lomakorvaukseen. X on käräjäoikeudessa luopunut väitteestään, että hän olisi ollut valtion virkamieslaissa tarkoitettussa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa. Hän on kuitenkin edelleen katsonut tehneensä työnsä työsopimuslain mukaisessa työsuhteessa valtioon. Näin ollen työneuvosto tarkastelee lausunnossaan vain, onko X ollut kanteessa mainittuna aikana työskennellessään kuluttajariitalautakunnan sivutoimisena esittelijänä vuosilomalain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa työsuhteessa.

2. Sivutoimisen esittelijän asemasta

Kuluttajariitalautakunta on kuluttajariitalautakunnasta annetun lain (8/2007) 1 §:n mukaan riippumaton ja puolueeton kuluttajariita-asioita käsittelevä oikeussuojaelin. Lautakuntakunnan toimivaltaan kuuluu antaa ratkaisusuosituksia yksittäisiin erimielisyyksiin, jotka koskevat muun ohessa elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiä kulutushyödykesopimuksia tai muita kulutushyödykkeen hankintaan liittyviä asioita, joita kuluttajat saattavat lautakunnan käsiteltäviksi. Lain 15 §:n 1 momentin mukaan sivutoiminen esittelijä on henkilö, jolle on annettu määräys toimia lautakunnan sivutoimisena esittelijänä. Laissa ei ole säännöstä sivutoimisen esittelijän työtä koskevan oikeussuhteen luonteesta ts. tulisiko sivutoimisen esittelijän olla julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa vai voisiko myös työsopimuslaissa tarkoitettu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja toimia sivutoimisena esittelijänä. Kuluttajariitalautakunnasta annetun lain 9 §:n 1 momentissa on kuitenkin säädetty, että sivutoiminen esittelijä toimii aina virkavastuulla. Virkavastuusta on tullut säätää erikseen, koska sivutoimiset esittelijät eivät ole lautakunnan virkamiehiä (HE 155/2006, s. 17).

Kun kuluttajariitalautakuntaa koskevan lain esitöiden mukaan sivutoimiset esittelijät eivät ole lautakunnan virkamiehiä, asiassa on arvioitavana, onko X tehnyt työtä työsuhteessa vai itsenäisenä ammatinharjoittajana. Tämä kysymys on ratkaistava työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella. Työsuhteen olemassaolo selvitetään tarkastelemalla, täyttyvätkö työsopimuslaissa säädetty työsopimuksen tunnusmerkit tosiasiallisesti työtä tehtäessä. Työsuhteen syntyminen edellyttää, että tehdään työtä sopimuksen perusteella toiselle, vastiketta vastaan, henkilökohtaisesti, työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Jos oikeussuhteen luonnetta ei pystytä ratkaisemaan yksinomaan näiden yksittäisten tunnusmerkkien tarkastelulla, arvioidaan asiassa esille tulleita tosiseikkoja kokonaisuutena. Kokonaisharkinnalla tulee ratkaistavaksi ne tapaukset, joissa on tullut esille sekä työsuhteen puolesta että sitä vastaan puhuvia tosiseikkoja.

3. Työsuhteen tunnusmerkistöä

Valtio on katsonut, että X on tehnyt työtä itsenäisenä ammatinharjoittajana. X on kiistänyt toimineensa yrittäjänä ja katsonut tehneensä työtä työsuhteessa, koska kaikki työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät.

X on kuluttajariitalautakunnan sivutoimisena esittelijänä muun ohessa kirjoittanut ratkaisuesityksiä ja esitelletty laatimansa esitykset kuluttajariitalautakunnassa tai sen jaostossa. Lautakunnasta on annettu X:lle niiden juttujen asiakirjat ja muu aineisto, joiden perusteella hänen on tullut valmistella ja esitellä asiat. X:lle on maksettu työstä juttukohtainen palkkio, jonka suuruus on riippunut asian vaikeusasteesta. Arvioitaessa vastiketunnusmerkin täyttymistä, palkanmääräytymisperusteella tai sillä, mitä nimeä työstä maksettavasta vastikkeesta käytetään, ei ole merkitystä. Työneuvosto pitää kiistattomana, että X on tehnyt työtä toiselle henkilökohtaisesti palkkaa vastaan.

Valtio on katsonut, että X ei ole ollut työsuhteessa, koska X:n ja kuluttajariitalautakunnan välille ei ole syntynyt työsuhteelta vaadittavaa sopimusta. X:lle on vain myönnetty esittelyoikeus 21.9.2007 tehdyllä päätöksellä ja työsopimusta ei ole tehty. Tässä päätöksessä on erikseen todettu, että sivutoiminen esittelijä ei ole työsuhteessa kuluttajariitalautakuntaan. X on katsonut, että hänen sopiesaan kuluttajariitalautakunnan puheenjohtaja A:n kanssa suullisesti työskentelystä 30.5.2007, on syntynyt suullinen tai konkludenttinen työsopimus. Asiassa esitetyn selvityksen mukaan X on saanut joka tapauksessa jo ennen esittelyoikeudesta tehtyä kirjallista päätöstä kuluttajariitalautakunnasta juttuja valmisteltavakseen, palauttanut ne valmisteltuina lautakuntaan ja esitelletty ne lautakunnassa.

Työsopimus on työsopimuslain 1 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan vapaamuotoinen sopimus. Työsopimus voi näin ollen syntyä kirjallisen muodon ohella suullisesti, sähköisesti tai hiljaisesti. Työsopimukseksi otsikoidun asiakirjan laatiminen ei ole edellytyksenä. On selvää, että X ei ole voinut aloittaa työskentelyään kuluttajariitalautakunnan sivutoimisena esittelijänä ilman, että asiasta on käyty keskustelua ts. sovittu kuluttajariitalautakunnan edustajan kanssa. Asiakirja-aineistossa olevan X:n palkkalaskelmankin mukaan hänen palvelussuhteensa alkoi jo 16.7.2007 eli ennen esittelyoikeuden myöntämistä. Esittelyoikeuden myöntämistä koskevalla puheenjohtajan päätöksellä ja sen tekemisen ajankohdalla ei ole merkitystä arvioitaessa työsuhteen syntyä. Työneuvosto katsoo, että X:n työskentely sivutoimisena esittelijänä on perustunut sopimukseen.

Työsopimuslakia on sen pakottavan luonteen johdosta sovellettava sellaiseen työtä koskevaan sopimussuhteeseen, jossa tosiasiasa täyttyvät kaikki työsuhteet tunnusmerkit. Kuluttajariitalautakunnan puheenjohtajan päätöksellä, jolla X:lle on myönnetty esittelyoikeus ja jossa on todettu, että sivutoiminen esittelijä ei ole työsuhteessa kuluttajariitalautakuntaan, ei voida syrjäyttää pakottavaa oikeutta.

Valtio on kiistänyt työsuhteen olemassaolon myös sillä perusteella, että X ei ole tehnyt työtä työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Valtio on esittänyt, että lautakunnan edustajilla ei ole ollut oikeutta johtaa tai valvoa X:n työtä sisällöllisesti, ajankäytöllisesti tai muulla tavoin. X sitä vastoin on katsonut työskennelleensä työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Työsuhteen syntyminen edellyttää, että työtä tehdään työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että työntekijän tulee noudattaa työnantajan antamia ohjeita ja määräyksiä, jos sellaisia annetaan. Työnantaja päättää ja osittain myös tehtävän työn luonne määrää, millaisia johto- ja valvontatoimia tarvitaan vai tarvitaanko niitä lainkaan. Johtoa ja valvontaa voi olla esimerkiksi se, että työnantaja osoittaa työntekijälle ne työt, joita hänen tulee suorittaa, ja että tehtävän suorittamiselle sovitaan määräaika. Tunnusmerkin toteutuminen ei välttämättä edellytä sitä, että työnantaja puuttuisi sisällöllisesti työtehtäviin.

Asiassa saadun selvityksen mukaan X:lle on osoitettu esiteltävät asiat kuluttajariitalautakunnasta, hän on esitellyt ne sovituissa kokouksissa määrättyinä aikoina ja suorittanut asioihin liittyvät muut sivutoimisen esittelijän toimenkuvaan kuuluvat tehtävät. Asiassa ei tule esille seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että kuluttajariitalautakunnan edustajilla ei ole ollut oikeutta tai mahdollisuutta ohjata ja valvoa X:n työtä. Päinvastoin työtä on ohjeistettu muun muassa teknisesti antamalla kirjallista ohjeistusta. Myös asiassa esitetty sähköpostikirjeenvaihto X:n ja kuluttajariitalautakunnan ylitarkastajan kesken vireillä olevista asioista ja niiden hoitamisesta osoittaa työn ohjausta tapahtuneen. Vaikka lakimiesesittelijän työ on luonteeltaan pitkälti itsenäistä, asiassa on käynyt ilmi, että X:lle on annettu ohjeita ja neuvoja korjata esittelytekstejään. Kun työn johdon ja valvonnan ei välttämättä tarvitse olla kiinteää ja jatkuvaa silloinkaan, kun työtä tehdään työnantajan tiloissa, työneuvosto katsoo, että X on tehnyt työtään työsuopimuslain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun työnantajan johdon ja valvonnan alaisena.

Edellä selvitetyn tavoin X:n työskentelyssä ovat täytyneet kaikki työsuhteelta vaadittavat yksittäiset tunnusmerkit. Kun nämä voivat kuitenkin täytyä myös itsenäisen työn suorittajan tehdessä työtä, joudutaan rajanvedon ratkaisemiseksi käytännössä usein arvioimaan kaikkia esille tulleista toiseikkoja kokonaisuutena. Asiakirjoista saatavan selvityksen perusteella X:n työskentelyyn sivu-

toimisena esittelijänä ei ole liittynyt itsenäiselle ammatinharjoittamiselle tunnusomaisia, oikeuskäytännöstä ilmeneviä tosiseikkoja. Tällaisia olisivat muun muassa toimintaan liittyvä taloudellinen riski, toiminnan laajuus, yleisyys ja julkisuus. X on tehnyt esittelijän työtä sivutoimisesti ilman yrittäjätoimintaan viittaavia tosiseikkoja. X on laatinut laskun omissa nimissään tehdystä työstä, ja maksetusta palkkiosta on suoritettu ennakonpidätys verokortin mukaan. Palkkiosta on maksettu myös eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut.

Työsopimuslain 1 luvun 3 momentissa säädetään siitä, että työ voi olla työsuhteessa tehtyä työtä riippumatta siitä, missä sitä suoritetaan. Työnteon paikka voi olla työntekijän koti tai muu hänen itsensä valitsema paikka tämän vaikuttamatta oikeussuhteen oikeudelliseen luonteeseen. Valtio on vedonnut siihen, että työsuhdetta ei voi olla myöskään siksi, että X:lla on ollut mahdollisuus itse valita, kuinka paljon hän ottaa tehtäviä vastaan. Työneuvosto toteaa, että työsopimuksella voidaan sopia, että työntekijä voi itse valita tekemänsä työn määrän. Työneuvosto katsoo, että X:n mahdollisuus valita, ottaako hän ja kuinka paljon hän ottaa juttuja esiteltäväkseen, ei näin ollen estä työsuhteen syntyä. Myöskään se, että sivutoimisen esittelijän toimenkuva on suppeampi kuin kuluttajariitalautakunnan päätoimisten esittelijöiden toimenkuva, ei vaikuta arviointiin. Vaikka X:lla on ollut sovittuja tehtäviä hoitaessaan laissa erikseen säädetty virkavastuu, tämä ei työneuvoston käsityksen mukaan voi estää oikeussuhdetta pitämästä työsuhteena.

4. Lopputulos

Edellä esitetyillä perusteilla työneuvosto katsoo, että X on tehnyt työtä kuluttajariitalautakunnan sivutoimisena esittelijänä työsuhteessa. Hänen työskentelyynsä on siten tullut soveltaa vuosilomalakia. Kysymys siitä, onko X tehnyt työtä yhden tai useamman määräaikaisen vai toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen perusteella, jää tarvittaessa selvitettäväksi käräjäoikeudessa.

5. Sovelletut oikeusohjeet

Vuosilomalain (162/2005) 1 §:n 1 momentti.

Äänestys

Lausunto (6–1) perustuu puheenjohtaja Tiitisen, jäsenten Kangasperko, Ahonen, Douglas ja Niittylä sekä varajäsen Posion mielipiteeseen. Jäsen Virtanen esitti seuraavan eriävän mielipiteen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Kuluttajariitalautakunnan ja X:n välisen oikeussuhteen luonnetta ei voida ratkaista pelkästään työsuhteen tunnusmerkkejä tarkastelemalla. Ko. oikeussuhteeseen liittyy piirteitä, jotka eivät ole työsuhteelle ominaisia.

Kuluttajariitalautakunta on julkisyhteisö. Julkisyhteisön palveluksessa voi olla myös työsuhteisia työntekijöitä. Tällainen mahdollisuus on yleensä todettu ao. lainsäädännössä. Kuluttajariitalautakuntaa koskevassa laissa ei ole tällaista toteamusta. Sivutoimisen esittelijän oikeussuhteen luonnetta ei ole laissa ratkaistu. Asiaa ei liioin ole selvitetty lain esitöissä.

Kuluttajariitalautakuntaa koskevan lain mukaan sivutoiminen esittelijä toimii virkavastuulla. Häntä ei ole nimitetty virkaan, joten hän ei kuitenkaan ole virkamies. Yksimielisyys vallitsee myös siitä, että hän käyttää julkista valtaa.

Edellä esittämäni perusteella olen sitä mieltä, että julkista valtaa käyttävä, virkavastuulla toimiva henkilö ei voi olla työsuhteessa julkisyhteisöön ilman laissa olevaa säännöstä, eikä X siten ole ollut työsuhteessa kuluttajariitalautakuntaan.